

EN MOBILISERING SOM OM KRIGET VAR ÖVER OSS

Av Lester R. Brown

Det finns mycket vi inte vet om framtiden. Men en sak som vi faktiskt vet är att *business-as-usual* inte kommer att kunna fortsätta länge till. Omfattande förändringar är oundvikliga. Kommer de att ske för att vi själva snabbt har satt igång en omstrukturering av ekonomin, eller för att vi inte gjort vad som krävts, så att civilisationen börjat brytas ned?

Att rädda vår civilisation kommer att kräva en gigantisk kraftansträngning som måste genomföras med en fart som om vi drabbats av ett anfallskrig. Den jämförelse som ligger oss amerikaner närmast är den gången då USA mobiliserade alla krafter under andra världskriget. Men till skillnad från det kapitlet i historien, då det handlade om ett enda lands fullständiga omställning av den egna ekonomin, går Plan B-mobiliseringen ut på allt avgörande, beslutsam handling i global skala.

På klimatfronten har nu den officiella uppmärksamheten flyttat över till förhandlingar om ett post-Kyoto-protokoll för att sänka kolutsläppen. Men det kommer att ta årtal i anspråk. Vi måste göra något nu. Vi har helt enkelt inte tid att förhandla i flera år och sedan låta det gå ytterligare år innan ratificeringen av ett nytt internationellt avtal är klar.

Det är hög tid att enskilda länder tar egna initiativ. Nya Zeeland har tagit ledningen när man år 2007 meddelade att landet kommer att öka den förnybara andelen av landets elproduktion, främst från vattenkraft och geovärme, från 70 procent till 90 procent fram till år 2025. Landet har planer på att minska sina kolutsläpp per capita från transportväsendet med hälften till år 2040. Men utöver detta tänker man i Nya Zeeland utvidga den skogsbevuxna arealen med cirka 250 000 hektar till år 2020, vilket till slut skulle binda ungefär 1 miljon ton kol varje år.

Den västerländska ekonomiska modellen – den bilcentrerade köpoch-släng-ekonomin, som baserar sig på fossila bränslen – kommer inte att överleva någon längre tid. Det vet vi, genom vår analys av den globala uppvärmningen, det accelererande sönderfallet av ekonomins ekologiska grundval och våra beräkningar av den framtida resursförbrukningen i Kina. Vi behöver bygga upp en ny ekonomi som får sin energi från förnybara källor, som har ett mångsidigt trafik- och transportsystem, och som återanvänder och återvinner allt.

Vi kan faktiskt beskriva denna nya ekonomi ganska detaljerat. Den stora frågan är hur vi ska ta oss härifrån och dit innan det är för sent. Kan vi uppnå sådana *politiska* omslagspunkter att det blir möjligt för oss att skära bort kolutsläppen innan vi kommer till *ekologiska* omslagspunkter där glaciärerna i Himalaya smälter och aldrig mera återhämtar sig? Kommer vi att kunna hejda avskogningen i Amazonas innan regnskogen torkar ut, blir lättantändlig och förvandlas till ödemark?

Tänk om forskarna om tre år talar om för oss att vi väntade för länge med att skära ned kolutsläppen och att Grönlands istäcke smälter och att det är för sent att göra något åt det? Hur skulle den insikten påverka oss, att det är vi som är skuld till en framtida 7 meters höjning av havsnivån och att hundratals miljoner människor drivs på flykten. Hur skulle det påverka vår bild av oss själva, vår uppfattning om vilka vi är? Det skulle kunna skapa klyftor i samhället i samma stil som de redan mera välkända samhällsklyftorna mellan raser och olika religiösa och etniska grupper. Vad ska vi då svara när våra barn frågar: "Hur kunde ni göra detta mot oss? Hur kunde ni utsätta oss för ett sådant

kaos?”

Som vi har sett ovan: ett bokföringssystem som utelämnade kostnader gjorde att *Enron*, ett av USAs största företag, gick omkull. Tyvärr är riskerna med vår globala ekonomis bokföringssystem, som också lämnar kostnader utanför bokföringen, långt allvarligare.

När man vill skapa en global ekonomi som kan bära upp ekonomiska framsteg är huvuduppgiften att åstadkomma en ärlig marknad, en marknad som uttrycker den ekologiska sanningen. För att skapa en ärlig marknad måste vi omstrukturera skattesystemet så att skatten minskas på arbete och i stället höjs på olika miljöskadliga verksamheter så att de indirekta kostnaderna inbegrips i marknadspriserna. Om vi kan få marknaden att tala sanning då kan vi undgå att bli förblindade av ett felaktigt bokföringssystem som leder till konkurs. Som Øystein Dahle, f.d. verkställande direktör för *Exxon* i Norge och Nordsjön, har påpekat: ”Socialismen kollapsade för att den inte tillät marknaden att tala ekonomisk sanning. Kapitalismen kan bryta samman för att den inte tillåter marknaden att tala ekologisk sanning.”

När vi överväger en mobilisering för att rädda vår civilisation upptäcker vi både likheter och olikheter i jämförelse med mobiliseringen inför andra världskriget. På den tiden ingick en ekonomisk omstrukturering, men den förblev kortvarig. En mobilisering för att rädda vår nuvarande civilisation kräver däremot en långsiktig ekonomisk omstrukturering.

Men USAs inträde i andra världskriget ger oss en lärorik fallstudie i snabb mobilisering. Ursprungligen motsatte sig USA att bli indraget i kriget och reagerade först efter den direkta attacken mot landet, i Pearl Harbor den 7 december 1941. Men reagerade gjorde man. Efter att ha förpliktat sig till att delta med alla krafter, bidrog USAs insatser till att vända krigets förlopp, vilket ledde till att de allierade styrkorna segrade inom tre och ett halvt år.

När president Roosevelt höll sitt tal om nationens läge den 6 januari 1942, en månad efter bombningen i Pearl Harbor, slog han fast vilka målen för landets vapenproduktion skulle vara. Han sade att USA planerade att framställa 45 000 tanks, 60 000 flygplan, 20 000 luftvärnsartilleripjäser och handelsfartyg med ett tonnage på 6 miljoner ton. Han tillade: ”Och ingen ska komma och säga att det inte går att genomföra.”

Ingen hade någonsin sett maken till en sådan enorm vapenproduktion. Roosevelt och hans medarbetare insåg att världens största koncentration av industriella krafter på den tiden fanns i USAs bilindustri. Till och med under depressionen producerade USA minst 3 miljoner bilar om året. Efter detta berömda tal stämde Roosevelt möte med ledarna inom bilindustrin och klargjorde för dem att landet starkt förlitade sig på dem för att uppnå vapenproduktionsmålen. Ursprungligen ville de fortsätta att tillverka bilar och bara lägga till vapenproduktionen. Vad de då ännu inte visste var att försäljningen av nya bilar snart skulle förbjudas. Från början av år 1942 till slutet av 1944, alltså under nästan tre år, framställdes på det hela taget inte några bilar i USA.

Förutom förbudet mot framställning och försäljning av bilar för privat bruk stoppades byggandet av landsvägar, motorvägar och bostäder. Dessutom förbjöds nöjeskörning. Strategiska varor – där däck, bensin, brännolja och socker ingick – var ransonerade från början av år 1942. Genom att man skar ner konsumtionen av sådana varor frigjorde man materiella resurser som var avgörande för krigsansträngningarna.

Så blev 1942 ett rekordår; aldrig tidigare i landets historia hade en lika stor utvidgning av industriell produktion förekommit – och allt för militärt bruk. Från början av år 1942 och till slutet av 1944 överträffade USA de först uppställda målen många gånger om: i stället för 60 000 flygplan framställdes 229 600, en flotta så enorm att det är svårt att ens idag kunna föreställa sig den. Lika

imponerande var att vid slutet av kriget hade mer än 5000 fartyg adderats till de cirka 1000 som år 1939 hade utgjort hela den amerikanska handelsflottan.

I boken *No Ordinary Time* beskriver Doris Kearns Goodwin hur olika företag ställde om. En tändstiftsfabrik hörde till de första som gick över till produktion av maskingevär. Snart framställde en kamintillverkare istället livbåtar. En karusellfabrik gjorde artillerilavetter; ett leksaksföretag framställde kompasser; en tillverkare av korsetter gjorde granatbälten; och en fabrik som tidigare framställt flipperautomater började göra pansarbrytande granater.

När man ser tillbaka är snabbheten i övergången från fredstida till krigstida ekonomi förbluffande. Att man utnyttjade USAs industriella krafter var en allt avgörande fördel för de allierade. Winston Churchill brukade ofta citera sin utrikesminister, Sir Edward Grey: ”USA är som en gigantisk ångmaskin. När man väl fått upp värmen finns det inga gränser för hur mycket kraft den kan producera.”

Denna mobilisering av resurserna på några få månader visar att ett land, och rentav hela världen, kan omstrukturera ekonomin mycket snabbt bara man är övertygad om att det är nödvändigt. Många människor – även om det ännu inte är majoriteten – är redan övertygade om att det nu krävs en genomgripande ekonomisk omstrukturering. Syftet med min bok är att övertyga ännu fler människor om denna nödvändighet, och på så vis bidra till att styrkeförhållandena förskjuts till fördel för de krafter som arbetar för förändring och hopp.

#

Bearbetat utdrag ur Kapitel 13 ”Den stora kraftsamlingen” i Lester R. Brown, *Plan B 3.0 Uppdrag: rädda jorden!* (Addera Förlag) Boken kan köpas och laddas ner gratis från www.planb3.se

Den amerikanska förlagan Lester R. Brown, *Plan B 3.0: Mobilizing to Save Civilization* (New York: W.W. Norton & Company, 2008), finns också fri att ladda ner, eller köpa på www.earthpolicy.org/Books/PB3/index.htm, inför julen till specialpris – signerad av Lester Brown!

For information contact:

Media Contact:

Reah Janise Kauffman

Tel: (202) 496-9290 x 12

E-mail: rjk (at) earthpolicy.org

Research Contact:

Janet Larsen

Tel: (202) 496-9290 x 14

E-mail: jlarsen (at) earthpolicy.org

Earth Policy Institute

1350 Connecticut Ave. NW, Suite 403

Washington, DC 20036

Web: www.earthpolicy.org

Källa: http://www.earthpolicy.org/Books/Seg/PB3ch13_ss1.htm